



EURÓPSKA KOMISIA
GENERÁLNE RIADITEĽSTVO
Regionálna politika

USMERNENIE PRE VÝBOR PRE KOORDINÁCIU FONDOV (COCOF)
K ÚPRAVE RETROSPEKTÍVNEJ POMOCI EÚ POČAS OBDOBIA ROKOV
2007 – 2013

ODMIETNUTIE ZODPOVEDNOSTI:

„Ide o dokument vypracovaný útvarmi Komisie. Na základe platného práva EÚ sa jeho prostredníctvom dávajú do pozornosti verejných orgánov, odbornej verejnosti, príjemcov pomoci alebo potenciálnych príjemcov pomoci, ako aj ostatných orgánov zúčastnených na monitorovaní, kontrole alebo vykonávaní politiky súdržnosti technické usmernenia týkajúce sa výkladu a uplatňovania pravidiel EÚ v tejto oblasti. Cieľom tohto dokumentu je poskytnúť vysvetlenie a výklad uvedených pravidiel zo strany útvarov Komisie v záujme uľahčenia vykonávania operačných programov a podporovania osvedčených postupov. Toto usmernenie však nemá vplyv na výklad Súdneho dvora a Súdu prvého stupňa ani na rozvoj praxe prijímania rozhodnutí Komisie.“

I. ÚVOD

1. Retrospektívna podpora predstavuje pomoc poskytnutú riadiacim orgánom pomoci EÚ na operáciu, na ktorú sa už vynaložili výdavky z vnútroštátnych zdrojov alebo ktorá sa skončila ešte predtým, ako sa oficiálne požiadalo o pomoc EÚ alebo ako sa pomoc EÚ poskytla, ďalej len „retrospektívna pomoc EÚ“.
2. Komisia nepodporuje retrospektívnu pomoc EÚ, keďže predstavuje veľmi rizikovú oblasť, ako je vysvetlené nižšie. Cieľom tohto usmernenia je uviesť zoznam pravidiel, ktorým by riadiace orgány mali venovať osobitnú pozornosť v prípade, že do operačných programov zaradia retrospektívne operácie.
3. Retrospektívnu pomoc EÚ treba jasne odlišovať od rezervovania nadmerného množstva prostriedkov (tzv. overbooking) na program, t. j. vypracovania projektového plánu, ktorý je objemovo väčší ako finančný rámec programu. Keď členské štáty vykonávajú rezerváciu nadmerného množstva prostriedkov¹, vyberú sa osobitné projekty, ktoré sa od začiatku vypracúvajú a vykonávajú s úmyslom dodržiavať požiadavky vzťahujúce sa na operačný program. Útvary Komisie pri viacerých príležitostiach povzbudili riadiace orgány, aby v záujme maximálneho využitia prostriedkov zo štrukturálnych fondov a z Kohézneho fondu zvažili možnosť rezervácie nadmerného množstva prostriedkov, ktorá na rozdiel od retrospektívneho financovania nepredstavuje rovnakú úroveň rizika a nevýhod.

II. STANOVISKO KOMISIE K RETROSPEKTÍVNEJ POMOCI EÚ

4. Hoci neexistuje žiadne jasné právne ustanovenie, ktorým sa zakazuje retrospektívna pomoc EÚ, Komisia tento postup neodporúča. Operácie, ktoré boli retrospektívne vybraté na spolufinancovanie, sa často začnú alebo realizujú bez toho, že by boli jednoznačne spojené s cieľmi programu a s osobitnými právnymi požiadavkami týkajúcimi sa pomoci EÚ. V dôsledku toho zahŕňajú vysoké riziko nedodržania príslušných pravidiel Únie a vnútroštátnych pravidiel. Členské štáty by si mali byť vedomé značného rizika spojeného s vykázaním neoprávnených výdavkov Komisii a príslušných následkov, ktoré by mohli znášať.
5. V prípade, že sa riadiace orgány rozhodnú pre retrospektívne financovanie, je ich zodpovednosťou zaistiť, aby operácie financované z fondov boli v súlade s ustanoveniami zmluvy a súvisiacimi prijatými aktmi (článok 9 ods. 5 nariadenia (ES) č. 1083/2006), aby sa operácie vybrali na financovanie v súlade s kritériami vzťahujúcimi sa na operačný program a aby dodržiavali uplatniteľné predpisy Únie a vnútroštátne predpisy počas celého obdobia vykonávania (článok 60 písm. a) nariadenia (ES) č. 1083/2006). Riadiaci orgán musí určiť, či sú takéto operácie v úplnom súlade so všetkými regulačnými ustanoveniami, kým prijme rozhodnutie podporiť tieto operácie v rámci operačného programu.

III. RIZIKÁ RETROSPEKTÍVNEJ POMOCI EÚ

6. Riadiaci orgán a v rámci svojich povinností aj certifikačný orgán a orgán auditu musia overiť, či retrospektívne operácie dodržiavajú **všetky platné pravidlá**.

¹ Zvyčajne sa to robieva v súvislosti s poskytovaním verejných služieb alebo s infraštruktúrou, kde je dopyt po takýchto službách/statkoch známy a kde vnútroštátne potreby a investičné programy môžu prekročiť objem programov podporovaných EÚ.

7. S ohľadom na povahu retrospektívnych operácií by orgány mali venovať osobitnú pozornosť dodržiavaniu týchto pravidiel:

(a) Pravidlá o oprávnenosti výdavkov:

- Podľa článku 56 ods. 1 nariadenia (ES) č. 1083/2006 počiatočný dátum stanovený na oprávnenosť výdavkov počas obdobia rokov 2007 – 2013 začína dátumom predloženia operačných programov Komisii alebo od 1. januára 2007, podľa toho, ktorý dátum nastal skôr. Preto sú výdavky, ktoré príjemca uhradil pred počiatočným dátumom stanoveným na oprávnenosť výdavkov, neoprávnené.
- Operácie, ktoré sa skončili² pred počiatočným dátumom stanoveným na oprávnenosť výdavkov, nie sú oprávnené (článok 56 ods. 1 nariadenia (ES) č. 1083/2006);
- Ak sa nová kategória výdavkov uvedená v tabuľke 1 časti A prílohy II k nariadeniu Komisie (ES) č. 1828/2006 pridá v čase revízie operačného programu uvedenej v článku 33 nariadenia (ES) č. 1083/2006, všetky výdavky spadajúce do tejto kategórie sú oprávnené odo dňa predloženia žiadosti o revíziu operačného programu Komisii.

(b) Kritériá výberu stanovené monitorovacím výborom:

- Výdavky sú oprávnené len vtedy, ak boli vynaložené na operácie, o ktorých rozhodol riadiaci orgán príslušného operačného programu alebo operačného programu v jeho zodpovednosti v súlade s kritériami stanovenými monitorovacím výborom. Riadiaci orgán je povinný zaistiť, aby bola operácia vybraná podľa platných kritérií výberu. Vo všeobecnosti platí, že platné kritériá výberu sú kritériá, ktoré sú platné v čase, keď bola operácia vybraná pre pomoc EÚ.

(c) Predpisy Únie a vnútroštátne predpisy, ktoré zahŕňajú najmä dodržiavanie:

- i. pravidiel verejného obstarávania;
- ii. pravidiel štátnej pomoci vrátane stimulujúceho účinku pomoci;
- iii. environmentálnych pravidiel, antidiskriminačných pravidiel vrátane pravidiel o zásade dostupnosti a zásade rodovej rovnosti;
- iv. pravidiel o informovaní a uverejňovaní;
- v. požiadaviek týkajúcich sa dostupnosti dokumentov: povinnosť uchovávať dokumenty počas 3 rokov od ukončenia operačného programu v súlade s článkom 90 nariadenia (ES) č. 1083/2006;

² Vymedzenie ukončených operácií je uvedené v článku 88 ods. 1 nariadenia (ES) č. 1083/2006 a v usmernení výboru COCOF o čiastočnom ukončení (COCOF 08/0043/03-EN, strana 3):

Podľa článku 88 ods. 1 nariadenia (ES) č. 1083/2006 v znení neskorších zmien a doplnení „(...) ,sa operácia považuje za dokončenú, ak sa činnosti v rámci nej skutočne zrealizovali a ak sa zaplatili všetky výdavky prijímateľov a zodpovedajúci verejný príspevok.“

Operácia sa teda môže považovať za dokončenú, ak sú splnené tieto tri kumulatívne kritériá:

- činnosti boli skutočne zrealizované (na ukončenie operácie nie je potrebná žiadna ďalšia činnosť);
- všetky výdavky príjemcov boli zaplatené (príjemca už nemusí vykonať žiadnu ďalšiu platbu);
- príjemcovi bol vyplatený verejný príspevok (nie je potrebné vykonať žiadne ďalšie platby príjemcovi).

- vi. pravidiel o projektoch generujúcich príjmy (článok 55 nariadenia (ES) č. 1083/2006);
- vii. pravidiel o dĺžke trvania operácií (článok 57 nariadenia (ES) č. 1083/2006);
- viii. vnútroštátnych právnych aktov alebo strategických/programových dokumentov (národný strategický referenčný rámec, osobitné ustanovenia programu), ktorými sa ustanovujú osobitné podmienky pre pomoc EÚ;
- ix. ustanovení článku 13 ods. 2 nariadenia (ES) č. 1828/2006, v ktorých sa vyžaduje schopnosť kedykoľvek preukázať, že nedošlo k dvojitému financovaniu³.

Osobitné podmienky pomoci EÚ týkajúce sa informovania a uverejňovania sa musia dodržiavať odo dňa vybratia operácie pre pomoc EÚ.

(d) Postupy pre finančné riadenie a kontrolu vrátane potreby dodržiavať:

- i. požiadavky týkajúce sa kontrolných záznamov;
- ii. článok 60 písm. b) nariadenia (ES) č. 1083/2006 a články 13 – 17 nariadenia (ES) č. 1828/2006 týkajúce sa kontrol vykonávaných riadiacim orgánom, pokiaľ ide o vykázané výdavky, vrátane kontrol na mieste;
- iii. článok 62 nariadenia (ES) č. 1083/2006 týkajúci sa nezávislého auditu.

Riadiaci orgán musí zaistiť dodržiavanie všetkých príslušných regulačných ustanovení a podmienok týkajúcich sa spolufinancovania retrospektívnych operácií a musí zabezpečiť, aby boli všetci príjemcovia (a v prípade potreby aj koneční príjemcovia) informovaní o pomoci EÚ hneď, ako sa príslušná operácia vyberie. Pokiaľ riadiaci orgán dôkladne nepreskúma dodržiavanie uvedených ustanovení, nemalo by sa uvažovať o poskytnutí pomoci EÚ na príslušnú operáciu. Riadiaci orgán by mal zaistiť overenie primeraného riadenia príslušných operácií, pričom sa musia zohľadniť osobitné riziká, ktoré sú s nimi spojené. Riadiaci orgán sa môže na tento účel v súlade s osvedčeným postupom rozhodnúť, že bude úzko spolupracovať s vnútroštátnymi orgánmi auditu pri následnom monitorovaní retrospektívnych operácií, že umožní ich jednoduchú identifikáciu a že bude jasne informovať orgán auditu o existencii a objeme.

Certifikačný orgán by mal pred certifikovaním výdavku súvisiaceho s týmito operáciami Komisii v súlade s článkom 61 písm. b) bod ii) nariadenia (ES) č. 1083/2006 skontrolovať, či vykázané výdavky sú v súlade s platnými predpismi Únie a vnútroštátnymi predpismi a či boli vynaložené na operácie vybrané na financovanie v súlade s kritériami vzťahujúcimi sa na program, ktoré spĺňajú predpisy Únie a vnútroštátne predpisy.

³ Podľa článku 13 ods. 2 overovania vykonávané riadiacim orgánom by mali zahŕňať postupy na zabránenie dvojitého financovania výdavkov z iných programov Spoločenstva alebo vnútroštátnych programov a v iných programových obdobiach. Predchádzajúce skúsenosti ukázali, že operácia začatá v rámci vnútroštátneho programu bola v určitých prípadoch vybratá na pomoc EÚ, pričom zostala aj vo vnútroštátnom programe. Riadiace orgány preto musia zabezpečiť, aby rovnaký výdavok za rovnakú operáciu nebol certifikovaný a uhradený dvakrát, prvýkrát v rámci vnútroštátneho/regionálneho programu a druhýkrát v rámci programu štrukturálnych fondov/Kohézneho fondu.

Komisia bude ku každej operácii, ktorá nie je v súlade s uplatniteľnými pravidlami, pristupovať ako k nesprávnej a pristúpi k príslušným finančným opravám.